

Kosovo, interese divergente

Ciprian-Vasile RUS*

Key-words: *Kosovo, Russia, Republic of Serbia, UCK, interests*

În spațiul Europei de Sud-Est s-au manifestat, după dezmembrarea Iugoslaviei, diverse forme de conflict, inclusiv fenomenul terorist, ca urmare a luptei duse pentru reconfigurarea zonelor de influență.

Prezența în țările din această zonă a unor membri ai unor organizații teroriste care își au bazele în Orientul Mijlociu reprezintă un potențial pericol pentru întreaga regiune, inclusiv pentru Rusia, având în vedere conflictele în care a fost implicată, precum cele din Afghanistan sau Cecenia, unde Rusia, de religie creștin-ortodoxă, s-a confruntat cu state cu cetățeni de religie musulmană. Pe de altă parte, cu toate că se confruntă cu tendințe de autonomie sau chiar de desprindere de teritoriul său manifestate de către minoritatea kurdă, trebuie menționat sprijinul pe care Turcia, rivală regională a Rusiei, l-a arătat față de statele din Comunitatea Statelor Independente care au populație musulmană, față de cauza pentru care luptă Georgia și Azerbaidjanul, dar și față de lupta susținută de Cecenia musulmană, care a promovat și lupta teroristă pe teritoriul rus. Totodată, ministrul adjunct de Externe de la Pristina, capitala Kosovo, a recunoscut într-un interviu că „avem o relație foarte lungă cu Turcia [...] există zeci de mii de legături familiale și o conexiune veche între cele două țări”. Acesta mai menționează că Republica Turcia a oferit un sprijin esențial în activitatea de lobby diplomatic (care avea ca scop final constituirea statului independent Kosovo) (Christopher Deliso, *Kosovo după independența supraviețuită*, interviu cu Petrit Selimi, ministru adjunct al Afacerilor Externe din Pristina – www.balkananalysis.com).

O situație aparte în zonă o reprezintă Grecia, care, în perioada Războiului Rece, se afla sub influență occidentală, dar este de religie ortodoxă. Moscova a manifestat susținere pentru formațiunile de extremă stângă, care luptau împotriva capitalismului, globalizării sau NATO și a altor instituții europene.

Încă de la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, Rusia a încercat printr-o serie de mijloace să includă Grecia în sfera sa de influență. În acest sens, este de menționat susținerea de care s-a bucurat, din partea Rusiei, generalul grec Marcos, suspect a fi fost agent al serviciilor secrete ruse, în crearea unei

* Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, România.

rezistențe, chiar armate, împotriva „capitalismului”. Acesta a reușit să atragă de partea sa un important sprijin popular prin tot felul de promisiuni, să înarmeze o parte a populației și să înceapă o luptă de înlăturare a capitalismului și de instaurare a comunismului (soldată în cele din urmă cu un eșec). Și în zilele noastre Grecia reprezintă o miză importantă, fiind țară membră a Uniunii Europene, important pol turistic și, având în vedere caracterul grecilor, o țară rebelă, destul de greu de controlat chiar de către organismele Uniunii Europene (a se vedea recenta criză economică prin care trece Grecia) și care a avut o atitudine nu tocmai negativă la adresa Federației Ruse pe parcursul războaielor iugoslave. Totodată, Grecia reprezintă un important punct de intrare în Europa a migranților ilegali.

În 1975, s-a înființat în Grecia organizația teroristă „Apostolii Terorii”, devenită ulterior „Organizația Revoluționară 17 Noiembrie”, cu o doctrină marxistă și care lupta prin mijloace specifice organizațiilor teroriste pentru ieșirea Greciei din NATO și ruperea legăturilor cu instituțiile europene, dar și împotriva intereselor turcești, întrucât membrii săi doreau ieșirea Turciei din Cipru.

Terorismul grec a lovit și interesele Statelor Unite ale Americii. Exemplificative sunt situațiile din anul 1975, când un ofițer american a fost asasinat, și din 2007, când ambasada acestora din Atena a fost ținta unui atac terorist (soldat cu pagube materiale). O Grecia membră NATO și a Uniunii Europene, instabilă politico-economic sau chiar fragilă din punctul de vedere al luptei antiteroriste, convine intereselor Federației Ruse.

Anii '90 ai secolului trecut au găsit Grecia în postura de aliat al regimului Milošević, motiv pentru care a încălcat unele din măsurile impuse ca sancțiuni regimului de la Belgrad, determinându-l pe ministrul danez de Externe și președintele Consiliului European de Miniștri, de la acea vreme, Uffe Ellemann-Jensen, să acuze, în mod vădit, Grecia de aceste practici (Palmer 1993). Grecia avea relații tensionate și cu Macedonia, datorită numelui pe care și-l dorea statul macedonean. În aprilie 1993, Statele Unite ale Americii au votat în Consiliul de Securitate ca Macedonia să fie admisă în cadrul Organizației Națiunilor Unite, sub denumirea de FYROM (Poranešna Jugoslovenska Republika Makedonija), fapt care a determinat reacția negativă din partea grecilor. Temerile Atenei s-au multiplicat odată cu semnarea unor acorduri între Turcia, Albania, Bulgaria și FYROM. Apariția unor noi state islamice în zonă ar fi putut „încercui” Grecia, motiv pentru care aceasta nu a fost de acord cu dezmembrarea Iugoslaviei și a sprijinit regimul Milošević de la Belgrad, ca Serbia să păstreze controlul asupra Kosovo și Macedoniei. Exista la Atena teama de a se realiza o încercuire a Greciei de către Turcia, care dorea să își consolideze influența în zonă. De asemenea, exista teama declanșării unor posibile acțiuni iredentiste în spațiul din vecinătatea Serbiei (Albania, Macedonia, Kosovo) provocate de etnicii musulmani (Gallagher 2006: 30).

Se pare că serviciile de informații grecești au colaborat cu cele sârbe, în vederea destabilizării Macedoniei. A fost elaborat un plan comun denumit „Cleștele lui Solomon” care stabilea metode prin care se punea presiune economică și militară asupra Macedoniei. Se anunța atât de către Grecia, cât și

de către Serbia existența unei importante minorități grecești și sârbe pe teritoriul macedonean. De altfel, Grecia a sprijinit Serbia în conflictul cu Bosnia, inclusiv prin voluntari greci care au luptat alături de sârbi (Gallagher 2006: 31-32). Importante cantități de arme au intrat în Serbia dinspre Grecia, mai ales în perioada ultimului mandat al lui G. Papandreu.

Elocvent este dialogul dintre reprezentantul Greciei, Papandreu, și președintele Franței, Jacques Chirac, de la un dineu al liderilor Uniunii Europene, din 29 iunie 1995, când Franța abia preluase președinția acesteia. Liderul grec a afirmat că sârbii au motive religioase pentru a acționa, iar Jacques Chirac a replicat că „Nu-mi vorbiți mie de război religios. Acești oameni nu au niciun fel de credință. Sunt niște teroriști” (Gallagher 2006: 35).

Grecia a sprijinit inițial Serbia, pentru că se temea de o încercuire islamică, ce putea să îi creeze o situație nefavorabilă și care avantaja Turcia, aceasta fiind rivala Greciei, mai ales în problema cipriotă. În cele din urmă, presiunile externe, mai ales din partea liderilor Uniunii Europene, dar și a Statelor Unite ale Americii au determinat Grecia la o atitudine mai moderată în exprimarea poziției față de conflictele iugoslave.

Posibilitatea apărută la începutul anilor '90 de a se crea în sud-estul Europei state de religie musulmană, rupte din fosta Republică Iugoslavă, era de natură a alarma Rusia, prin prisma mai multor efecte pe care le puteau produce, cu impact asupra intereselor sale regionale: creșterea influenței turcești în defavoarea Rusiei, Turcia fiind și țară membră NATO, destrămarea Iugoslaviei, republică condusă de Slobodan Milošević de la Belgrad care avea relații de alianță cu Rusia (Serbia și Rusia au o alianță tradițională), creșterea influenței Statelor Unite ale Americii în aceste spații, dar și a Germaniei, deschiderea accesului spre NATO și altor state din apropierea Iugoslaviei, apropierea instituțiilor europene și euro-atlantice de granițele Federației Ruse cu influențarea tot mai accentuată a politicii unor state care în anii '80-'90 nu concepeau să-și rupă „cordonul” de Rusia, prezența în spațiul sud-est european a unui număr tot mai mare de mujahedini, cu o atitudine ostilă Rusiei și creștinismului. La toate acestea se adaugă conflictul din Kosovo, în care a fost implicată și Armata de Eliberare din Kosovo (UCK), organizație catalogată de multe state ca fiind o organizație teroristă. Apărea și perspectiva unei Serbii slabe și izolate care apoi să fie acaparată de Uniunea Europeană și, poate, mai târziu, chiar de NATO.

Elocventă este atitudinea Rusiei, în cadrul războaielor iugoslave, privind refuzul acesteia de a-și pune, în cadrul IFOR (forța militară însărcinată cu supravegherea respectării Acordului de la Dayton), militarii săi sub comandă NATO, dar în același timp a acceptat să îi pună sub comandă americană (este vorba de principiu, chiar dacă de multe ori NATO se identifică cu interesele Statelor Unite ale Americii). S-a ajuns astfel în situația ca forțele ruse din cadrul IFOR să nu fie subordonate generalului american George Joulwan, comandant al forțelor aliate în Europa (SACEUR), ci generalului american George Joulwan, comandant al forțelor americane în Europa (CINCEUR), chiar dacă este vorba de aceeași persoană. Pe de altă parte, punerea soldaților ruși sub comandă NATO, în

ceea ce privește o situație conflictuală din fosta Iugoslavie, ar fi trimis Rusia într-o balanță de putere care ar fi exclus-o de la negocieri și nu i-ar fi permis, în situația viitorului conflict din Kosovo, care se prefigura, posibilitatea adoptării unei poziții divergente NATO (Ungureanu 2010: 156-157).

Ulterior, asta s-a și întâmplat, Rusia a adoptat o poziție contrară Statelor Unite ale Americii și NATO, vizavi de războiul declanșat în Kosovo, unde organizația UCK beneficia de sprijinul SUA și al țărilor occidentale, iar Republica Sârbă era sprijinită de Rusia. Aceasta din urmă a promis Serbiei că ar opta pentru dreptul său de veto din cadrul Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, în situația în care s-ar supune adoptării o rezoluție împotriva Serbiei. Interesele ruse nu sprijineau o teorie a separaționismului în Serbia, și datorită intereselor ruse din Cecenia, unde exista o situație asemănătoare. Serbia se aflate în sfera de influență rusă, iar acum se discuta o intervenție NATO care, în plus, ar fi știrbit și autoritatea Rusiei. Chiar dacă unii autori (*Ibidem*: 158) prezintă ca argument opoziția Rusiei și prin prisma faptului că NATO putea dezvolta un model de intervenție în spațiul ex-sovietic, exemplificându-se cu situația din Georgia, cu cele două zone Abhazia și Osetia de Sud, în care se cerea intervenția NATO, opinia noastră este aceea că, din contră, situația din Kosovo putea prezenta un precedent pentru a putea permite o intervenție rusă în Georgia, și nu una NATO, deci, favorabilă Rusiei. Anii care au urmat declanșării bombardamentelor NATO asupra Belgradului au și demonstrat faptul că Rusia a intervenit în Abhazia și Osetia, reprezentanții Rusiei invocând chiar „precedentul Kosovo”. Intervenția rusă în zona georgiană a avut loc în 8-12 august 2008, după ce la 17 februarie, în același an, Kosovo tocmai își declarase independența. Ulterior, în 2014 au „intervenit” militar în Crimeea, unde „referendumul” solicita alipirea la Rusia. O situație asemănătoare vine în sprijinul intereselor ruse și în situația existentă în Republica Moldova, unde separaționismul este invocat de regiunea Transnistria, regiune care este folosită și ca monedă de „șantaj” la adresa Republicii Moldova pentru a o ține sub influență rusă și a nu-i permite apropierea de România și de instituțiile europene și euro-atlantice (în această zonă se află un important complex militar industrial, precum și o uzină care produce componente pentru arme nucleare și un centru pentru controlul comunicațiilor). „Precedentul Kosovo” a fost corect înțeles de către diplomația rusă și dintr-o situația în care Rusia părea să iasă înfrântă a reușit să o întoarcă în favoarea sa.

Faptul că, la un moment dat, Rusia a înțeles că nu ar avea câștig de cauză în Kosovo și că a renunțat la această regiune, poate cedând în favoarea creării „precedentului” care ar fi ajutat-o în zonele în care exista o populație rusofonă sau exista un risc pentru Moscova de a-și pierde influența, pare condiționat și de dialogul din cadrul Grupului de Contact care se ocupa de situația conflictuală din Kosovo, din octombrie 1998, care s-ar fi purtat între miniștrii de Externe ai Germaniei, Klaus Kinkel și Igor Ivanov. Ministrul rus de Externe ar fi spus că: „dacă o veți duce la Organizația Națiunilor Unite, vom folosi dreptul de veto. Dacă nu, doar vă vom denunța” (Judah 2000: 183). Discuția a fost relatată de către reprezentantul administrației Clinton lui Tim Judah (Ungureanu 2010: 158). Rusia nu putea să își exprime o poziție fățișă de acord cu statele membre

NATO și contrară aliatului său Serbia. Existența riscului ca o rezoluție a Organizației Națiunilor Unite să fie supusă la vot și Rusia să își exercite dreptul de veto, care ar fi dat câștig de cauză acesteia, dar ar fi tensionat într-un mod similar celui din perioada Războiului Rece relațiile cu NATO, a fost înlăturată prin negocieri și prin optarea, în cele din urmă, pentru o intervenție „umanitară” NATO. În același timp, Rusia susținea Serbia în lupta sa cu UCK, iar Statele Unite ale Americii și statele din Europa Occidentală sprijineau, prin mijloace mai puțin vizibile, organizația UCK. Nu trebuie neglijate, pe de altă parte, nici problemele georgiene, cu Abhazia și Osetia de Sud, unde populația este majoritar rusofonă, problemele legate de Transnistria și nici recenta criză din Crimeea, unde chiar se invocă precedentul Kosovo, situații pe care Rusia s-ar putea să le fi prevăzut, la acea dată, ca posibile scenarii în viitor. Meritul diplomației ruse este acela de a fi prevăzut aceste desfășurări ulterioare de evenimente.

În 1998 au avut loc anumite tensiuni între Rusia și Serbia. Rusia, care era supusă presiunii occidentale (este de luat în considerare și existența unei presiuni interne, Rusia având pe teritoriul său și o importantă populație musulmană care simpatiza cauza kosovară) în problema Kosovo, s-a confruntat și cu o decizie a lui Slobodan Milošević care, în 16 iunie 1998, la o întâlnire cu președintele rus Boris Elțin, a acceptat condițiile Grupului de Contact, dar a doua zi o parte a armatei sârbe a declanșat o ofensivă în Kosovo, fapt care a generat o reacție negativă a diplomației ruse. Cu toate acestea, la declanșarea campaniei NATO, Rusia a întrerupt pentru o perioadă relațiile cu organizația nord-atlantică și și-a retras atașatul militar, iar la 24 martie a depus o rezoluție ONU pentru a condamna bombardamentele NATO din Serbia. Rusia a mai avut unele încercări slabe de reacție: la 16 aprilie Duma de Stat a votat o alianță între Rusia-Belarus și Republica Iugoslavă, după ce anterior președintele rus Boris Elțin declarase că: „ei vor pur și simplu să se facă stăpâni peste Iugoslavia [...]. Nu putem permite să se întâmple așa ceva” (Gallagher 2006: 108). Abia la data de 3 iunie Slobodan Milošević va accepta retragerea sârbilor din Kosovo, rolul de mediator al conflictului avându-l președintele Finlandei, Martti Ahtisaari, dar și reprezentantul rus, ministrul de Externe Victor Cernomîrdin, Rusia forțând, fără reușită, o împărțire a provinciei atât de disputate. Cu toate că Rusia conștientiza că soluția găsită în cazul Kosovo va veni în sprijinul acțiunilor sale viitoare, încerca totuși să salveze și în cazul Serbiei, cât putea salva sau cel puțin cât să dea aparența unor tentative în acest sens. Astfel de acțiuni diplomatice ale Rusiei erau totodată de natură a nu trezi suspiciunea țărilor membre NATO asupra viitoarelor sale acțiuni.

Reprezentanții Rusiei au invocat în repetate rânduri încălcări ale normelor dreptului internațional, începând de la bombardamentele NATO fără o rezoluție ONU, dar și faptul că:

administrația din Kosovo își declară fără echivoc intenția de a proclama unilateral independența provinciei sârbe, în contradicție cu prevederile Rezoluției 1244 și, în loc ca o astfel de declarație să fie contracarată, asistăm la încurajarea de către un grup de țări a acestui pas ilegal care riscă să ducă la consecințe

serioase atât în planul stabilității regionale, cât și în cel al securității internaționale,

după cum se arată într-un text dat publicității de Ministerul rus de externe; de asemenea, că

populația nealbaneză a provinciei, în special etnicii sârbi din Kosovo, nu dispun în continuare de garanții minime de securitate și pentru exercitarea drepturilor fundamentale [...], alimentând tendințele separatiste ale Pristinei, Statele Unite ale Americii și unele state ale Uniunii Europene ignoră pe față toate inițiativele formulate în cadrul negocierilor directe între părți

după cum se arată în același comunicat.

Situația riscă să ducă la o criză ce va scăpa de sub control [...] se fac manevre de culise în jurul conducerii Organizației Națiunilor Unite, pe care unele state vor să o determine să accepte legitimitatea unor pași ilegali,

se mai arată în comunicatul rus (George Damian, *Kosovo, cel mai periculos precedent* – www.ziare.ro).

De partea Rusiei și Serbiei s-a situat China, opozantă a Statelor Unite ale Americii și candidată la statutul de superputere. Aceasta se confruntase cu manifestațiile din piața Tiananmen și de atunci reprezentanții săi promovaseră naționalismul. Sprijinul Chinei pentru Serbia a fost unul logistic, dar și o promisiune de veto în Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite în cazul unei rezoluții pentru utilizarea forței. Este cunoscută tensionarea relațiilor China-Statele Unite ale Americii datorită bombardării din „greșeală” a Ambasadei Chinei de la Belgrad de către forțele NATO. Supoziția era aceea că o parte a acesteia era pusă la dispoziția unor lideri sârbi care o utilizau ca post de comandă.

Iranul față de care, în ceea ce privește programul său nuclear, Rusia manifestase o atitudine moderată pentru a contracara dorința Statelor Unite ale Americii de a domina zona asiatică și a Orientului Mijlociu a sprijinit activitatea teroristă a UCK, atât prin instruirea în bazele sale a luptătorilor acestei organizații, cât și prin punerea la dispoziția acesteia de mijloace combative și resurse umane: luptători antrenați. Iranul era interesat în apariția în această zonă a unui stat musulman, de a crea o peninsulă care să permită pătrunderea islamului în Europa. În acest sens este de menționat ideea unor importanți lideri teroriști, ca Osama bin Laden, de a crea un stat european musulman mare, de la care să pornească islamizarea Europei (acesta vizitase în anii precedenți zona).

În Africa, continentul în care există numeroase baze teroriste, aproximativ 20 de state africane musulmane au recunoscut Kosovo, Organizația Conferințelor Islamice adresând o invitație tuturor statelor africane de a recunoaște Kosovo.

Anul 2012 a adus noi tensiuni în sud-estul Europei. Acceptarea statutului oficial al Serbiei, de candidat la Uniunea Europeană, a fost inițial scurtcircuitată de România și de Lituania. România a întrezărit o posibilitate de a negocia statutul etnicilor români care se află pe teritoriul Serbiei, iar Lituania râvnea la președinția Organizației Națiunilor Unite, care revenea Europei de Sud-Est și pentru care și-a arătat intenția și Serbia de a prezenta un candidat, în persoana

ministrului său de Externe Vuk Jerenić. Pe de altă parte, Lituania a lansat și ideea că intenția Serbiei de a accede în Uniunea Europeană este „opera” Moscovei (Pierre Arnold, *Serbia-Kosovo: a glimmer of light at the end of the tunnel*, ESISC Analysis – www.esisc.org).

Croația și Bosnia, foste republici iugoslave, aveau tot interesul în existența unei Serbii slabe, care să nu le amenințe în niciun chip integritatea, mai ales că trecuseră, la rândul lor, printr-un lung război cu Serbia. Croația, probabil cea mai avansată țară din punct de vedere economic dintre cele din zonă și cea mai pregătită să facă parte din alianțele occidentale și euro-atlantice, a condus, în 2009, Comitetul Consiliului Securității Organizației Națiunilor Unite și a semnat mai multe acorduri cu Statele Unite ale Americii referitoare la imigranți și la schimburile de informații inter-instituționale. S-a implementat programul Controlului Exportului și al Securității Granițelor al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii pentru o mai bună securizare a frontierelor cu Serbia, Muntenegru și Bosnia-Herțegovina. De asemenea, în Croația s-au introdus pașapoartele biometrice (*Rapoartele SUA acuză atacurile teroriste din întreaga lume* – www.septimer.com; 30.08.2010).

O situație mai delicată a traversat Republica Macedonia. Nici aceasta nu era interesată în existența unei Serbii puternice, dar se confrunta la rândul ei cu o situație tensionată cu etnicii albanezi care conviețuiau pe teritoriul său și se afla într-o stare de încordare cu Grecia, aliatul Serbiei, în special datorită numelui de „Macedonia”. În timpul războiului din Kosovo, o bună parte din membrii organizației teroriste UCK s-au adăpostit pe teritoriul macedonean. Un număr însemnat de etnici albanezi din Macedonia au luptat alături de UCK împotriva sârbilor.

Macedonia s-a confruntat în cele din urmă, într-un conflict, cu etnicii albanezi, strânși în jurul NLA (Armata Națională de Apărare), care anunța că nu luptă pentru existența unei „Albanii Mari”. Macedonia beneficia de o armată redusă numeric și neexperimentată, iar NLA a beneficiat de luptători cu experiență, care au luptat și sub stindardul UCK.

La data de 14 august 2003, președintele Statelor Unite ale Americii, George Bush jr. a lansat un avertisment pentru NLA, în sensul în care, dacă aceasta continua lupta împotriva Macedoniei, urma să fie catalogată ca organizație teroristă. În urma acestor avertismente, NLA a încetat lupta și a hotărât să se dezarmeze, fiind încheiat Acordul de la Ohrid. O eventuală dezmembrare a Macedoniei nu era în interesul american sau chiar european.

Deși stările conflictuale menționate se aflau în interiorul Europei, Uniunea Europeană s-a dovedit nepregătită în rezolvarea unor asemenea situații, motiv pentru care era de așteptat intervenția Statelor Unite ale Americii și a NATO, protectorul militar al Europei.

În iunie 1995 au avut loc, la metroul din Paris, atacuri teroriste care au fost revendicate de extremiștii algerieni, membrii Grupului Islamic Armat (GIA). Serviciile secrete franceze au dovedit ulterior, după derularea unei acțiuni antiteroriste, denumită „Vigipirate”, că participanții la atacurile teroriste menționate au fost antrenați în Afghanistan și Bosnia (Fulga, Fulga, Fulga 2009: 97). De asemenea, liderul kosovar Hashim Thaçi, fost lider al UCK, care era

denumit „Șarpele” și care deseori a fost nominalizat ca fost participant la acțiuni teroriste, dar și că făcea parte din grupările de crimă organizată care acționau în zona Kosovo, s-a ascuns pentru o perioadă în Elveția, iar apoi a devenit prim-ministru al autoproclamatei republici Kosovo (*Ibidem*: 99). De altfel și parlamentarul elvețian Dick Marty l-a indicat pe Hashim Thaçi ca fiind implicat în traficul de droguri și de organe, dar și în cazul unor asasinat (Pierre Arnold, *Serbia-Kosovo: a glimmer of light at the end of the tunnel*, ESISC Analysis – www.esisc.org). Au existat și ziare cu impact internațional care, citând diverse surse, l-au catalogat pe Hashim Thaçi ca fiind membru al crimei organizate din Kosovo și un important lider al unei organizații teroriste („The Guardian of London”, 25 January 2011).

Rusia a încercat să se opună intervenției statelor occidentale-NATO, în spațiul în care altădată era prim-solistă, dar începuse un proces ireversibil pe care l-a înțeles și a început să își îndrepte atenția spre consolidarea Federației Ruse, spre influențe din zona asiatică sau pe o strategie destinată zonei Uniunii Europene de a cumpăra cât se poate din domeniile energetice, petroliere sau de resurse minerale. Precedentul Kosovo oferea Rusiei monedă de schimb sau posibilitate de intervenție pentru protejarea acestei populații, fără a fi nevoită să treacă prin procedura impusă de Organizația Națiunilor Unite, situație de care Rusia se va folosi ulterior. Totodată, în zona sud-est europeană, în conflictele iugoslave și sârbe, s-au disputat și culoare energetice. Catalogarea UCK ca organizație teroristă și eforturile Rusiei de a ancheta acțiunile acesteia pe linia traficului de persoane, organe sau droguri nu prea au avut șanse de izbândă. UCK a înțeles când a venit momentul să se dezarmeze, chiar dacă nu total, și să ducă lupta pe alte fronturi, diplomatice, economice sau de strategie militară, beneficiind și de sprijinul unor forțe occidentale.

Bibliografie

A. Lucrări cu caracter general

- Fulga 2009: Cristian Fulga, Dan Fulga, Vasile Fulga, *Ucideți teroarea. Terorism, antiterorism, contraterorism*, București, Editura Centrului Tehnic-editorial al Armatei.
- Gallagher 2006: Tom Gallagher, *Balcanii în Noul Mileniu. În urma războiului și a păcii*, traducere din limba engleză de Gabriela Ionescu, București, Editura Humanitas.
- Judah 2000: Tim Judah, *Kosovo, war and revenge*, New Haven, Yale University Press, C.T.
- Palmer 1993: John Palmer, *EC loses patience with Grek moves to block the recognition of Macedonia*, „The Guardian”, January 14.
- Ungureanu 2010: Radu Sebastian Ungureanu, *Securitate, suveranitate și instituții internaționale*, Iași, Editura Polirom.

B. Resurse web

- Pierre Arnold, *Serbia-Kosovo: a glimmer of light at the end of the tunnel*, ESISC Analysis – www.esisc.org.
- George Damian, *Kosovo cel mai periculos precedent* – www.ziare.ro.

Christopher Deliso, *Kosovo după independența supravegheată*, interviu cu Petrit Selimi, ministru adjunct al Afacerilor Externe din Pristina – www.balkananalysis.com.
SUA acuză atacurile teroriste din întreaga lume – www.setimer.com-Rapoartele.

Kosovo, Divergent Interests

The dismantling of the Republic of Yugoslavia, the “Big Slavic State”, a dream of Serbia since 1389, after the defeat against the Ottoman Empire, couldn’t be achieved peacefully because the ideals of the Serbian diplomacy have been shattered. This situation was unacceptable to the Serbs. The hot spot of conflicts, in former Yugoslavia, was the start of Kosovo separation from Serbia, which is thus punished by the Western powers. Alongside Serbia stood Russia, a traditional ally, advocate of Serbia and thereby advocate of its own interests, in conflict with the Western ones.